

Onderwerp: concept begroting 2020 Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân

Jaar/nummer: 2019/27

In behandeling bij: Wethouder Hoekstra - Sikkema

Voorstel

Wij stellen u voor kennis te nemen van de concept begroting 2020 Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân en geen zienswijze in te dienen. Argumenten hiervoor zijn:

- De concept begroting sluit goed aan op de verwachte kosten en baten.
- Het betreft een open eind regeling. Wanneer de voorspelde kosten werkelijk worden gemaakt, moeten we deze hoe dan ook betalen. Het lijkt ons daarom verstandig om de genoemde bedragen aan te houden.

Inleiding

Het Bestuur van de Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân, hierna de Dienst, heeft de concept begroting van 2020 aangeboden aan de colleges met het verzoek deze voor te leggen aan de gemeenteraad.

Toelichting conceptbegroting 2020

Hieronder wordt per programma een schets gegeven van de actuele trends en ontwikkelingen (n.a.v. deze innovatie) die van invloed zijn op concept begroting.

Programma Werk, Participatie en Inkomen

Ontwikkeling 1. Nieuwe visie Participatiewet samen met SWF en Fryske Marren

Naar aanleiding van de resultaten van de analyse die onderzoeksbureau IROKO heeft gemaakt ten aanzien van de uitvoering van de Participatiewet, ontwikkelen de Noardwest-gemeenten, Súdwest-Fryslân en de Fryske Marren een nieuwe visie op die uitvoering van de Participatiewet in Fryslân-West. Deze visie wordt uitgewerkt in een position paper. De twee uitvoeringsorganisaties (Dienst en Empatec) is gevraagd om op basis van deze visie te komen tot een propositie voor de gemeenten in Noardwest Fryslân. Deze nieuwe visie en de propositie zullen van invloed zijn op de herziene begroting van 2020.

Ontwikkeling 2: Kansontwikkeling in specifieke sectoren binnen de lokale arbeidsmarkt

In Noardwest Fryslân zijn horeca, zorg, bouw, techniek en ICT de meest kansrijke sectoren op de arbeidsmarkt. De slagingskans op succesvolle matches is in deze sectoren groter. Er is meer werk en, mede vanwege de urgentie, zijn werkgevers bereidwilliger om kwetsbare doelgroepen een kans te geven. Samen met andere gemeenten, Pastiel, werkgevers en uitzendbureau's ontwikkelen acties en initiatieven om hierop in te spelen.

Ontwikkeling 3: Daling aantal uitkeringsgerechtigden, groei in arbeidsmarkttoeleiding

Gezien de trends is het onzeker of we de komende jaren een daling kunnen verwachten in het bestand. Wel zien we een toename in het aantal cliënten dat een beroep doet op ondersteuning in het kader van de Participatiewet, zonder hierbij een uitkering

ontvangen. Omdat ze wel werkzoekend zijn, vallen ze onder de doelgroep van de Participatiewet en kunnen ze aanspraak maken op ondersteuning bij het vinden van werk. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die uit het Praktijk- of Speciaal Onderwijs komen en met het oog op een sluitende aanpak al voor hun achtende bij de jongerencoaches van de Dienst in beeld zijn ter voorbereiding op arbeidstoeleiding.

Programma Armoedebestrijding

Ontwikkeling 1: Aanbevelingen uit armoedeonderzoek: meer nadruk op preventie en integrale werkwijze

In 2019 wordt er, naar aanleiding van het uitgevoerde armoedeonderzoek, een nieuw beleidsplan 'armoedebestrijding' vastgesteld. Daarbij zal de nadruk nog meer liggen op het voorkomen van armoede en het verbeteren van de integrale werkwijze.

Ontwikkeling 2: Wens om integrale toegang tot schulddienstverlening bij gebiedsteams te beleggen

In oktober 2018 is door de Noardwest-gemeenten een nieuwe kadernota/Dienstregeling Schuldhulpverlening vastgesteld met daaraan gekoppeld een vierjarig ambitieschema. Vanaf eind 2018 zijn de eerste ambities gerealiseerd. Het uiteindelijke doel is integrale schuldhulpverlening met toegang via de Gebiedsteams

Ontwikkeling 3: Hoge kosten bijzondere bijstand voor bewindvoering

Landelijk zijn de kosten voor beschermingsbewind gestegen. Deze kosten kunnen vallen onder bijzondere bijstand en de uitgaven bijzondere bijstand stijgen navenant. Ook in Noardwest Fryslân maken deze kosten een groot deel uit van het budget bijzondere bijstand.

Door het realiseren van de ambities uit de Dienstregeling Schulddienstverlening voorkomen we door vroegsignalering problematische schulden en daarmee instroom in beschermingsbewind.

Programma Wmo en Jeugdwet

Ontwikkeling 1: Aantal indicaties voor 2^e-lijnsondersteuning beïnvloed door diverse factoren

De gemeenten in Noardwest Fryslân hanteren als visie dat er een vangnet is voor de kwetsbare inwoners (2^e lijn). Doel is dat deze specialistische ondersteuning zoveel mogelijk wordt teruggedrongen en er meer aansluiting plaatsvindt op de 0^e en 1^e lijn. Hierdoor zal het aantal indicaties voor 2^e-lijnsondersteuning dalen. Echter zien we in de praktijk ook dat er factoren zijn die een stijging van het aantal indicaties veroorzaken. Per saldo zal hierdoor het aantal indicaties stabiliseren. De oorzaken van de benoemde stijging zijn:

- De vergrijzing in de regio leidt ertoe dat het aantal inwoners met een ondersteunings-behoefte geleidelijk toeneemt.
- Het aantal problematische echtscheidingen in Noardwest Fryslân neemt toe. Dit heeft tot gevolg dat vaker inzet van specialistische jeugdhulp nodig is.
- 70% van jeugdwetondersteuning wordt geïndiceerd buiten de gebiedsteams om. Huisartsen verwijzen inwoners rechtstreeks naar zorgaanbieders, die zelf de vorm en omvang van de in te zetten zorg bepalen

Een aantal acties die worden ingezet om in te spelen op deze ontwikkelingen zijn.

- Samenwerking Dienst gebiedsteams en gemeenten op verbetering van de 2^e lijn via sociaal beleid

- Onderzoek naar werkproces; waar liggen mogelijkheden en ruimte om meer sturing te krijgen op kwaliteit en inzet van meest passende hulpverlening
- Gebiedsteam en Dienst gaan in gesprek met huisartsen over indicaties
- Ontwikkeling en implementatie nieuwe strategie voor hoogspecialistische jeugdhulp.

Ontwikkeling 2: De kosten voor de Wmo 2015 en Jeugdhulp nemen toe

Sinds een aantal jaren nemen de kosten voor de Wmo en de Jeugdhulp steeds verder toe. Zoals hierboven uitgelegd heeft dat onder andere te maken met de toename in gebruik van voorzieningen. Maar dat verklaart maar een deel van de toename. Er zijn nog een aantal andere relevante ontwikkelingen die de kosten doen toenemen.

We zien daarvoor verschillende oorzaken:

- De toename van de kosten Jeugdhulp wordt met name veroorzaakt door het financiële effect van de resultaatgerichte Inkoopsystematiek (per 2018), waaronder het ontstaan van perverse financiële prikkels voor zorgaanbieders.
- Invoering Wmo-abonnementstarief: De verwachting is dat het abonnementstarief per 1 januari 2020 landelijk ook gaat gelden voor de algemene voorzieningen. In Noordwest Fryslân gaat dat om de Huishoudelijke Hulp. De invoering van het abonnementstarief heeft verschillende gevolgen voor het programma Wmo:
 - a. Inwoners betalen een lagere eigen bijdrage, waardoor de gemeenten minder inkomsten ontvangen.
 - b. Het abonnementstarief leidt mogelijk tot een aanzuigende werking bij een aantal Wmo-voorzieningen, waaronder de hulp in het huishouden. Op dit moment is niet in te schatten hoe groot de aanzuigende werking zal zijn en wat dat de gemeenten kost.
- Begin 2017 is de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) 'reële prijs Wmo 2015' in werking getreden. Deze AMvB verplicht gemeenten om reële prijzen te stellen voor de uitvoering van voorzieningen op grond van de Wmo 2015. Doel van de AMvB is een goede verhouding tussen de prijs voor de levering van een voorziening en de eisen die worden gesteld aan de kwaliteit van diezelfde voorziening. Bij het stellen van een reële prijs dienen ook cao-wijzigingen in acht te worden genomen. In 2018 en 2019 is de cao voor de Huishoudelijke Hulp gewijzigd. Dit heeft geresulteerd in een forse toename in de kostprijs voor deze voorziening. De verwachting is dat deze kostprijs steeds verder toeneemt.

Een aantal acties die worden ingezet om in te spelen op deze ontwikkelingen zijn:

- a. Gebiedsteams en Dienst houden bij of er inderdaad sprake is van een aanzuigende werking.
- b. In 2019 is met andere gemeenten en de VNG samengewerkt om een duidelijk signaal af te geven aan de minister over de risico's van het abonnementstarief en de minister te wijzen op het belang van voldoende compensatie uit het verlies aan inkomsten. In 2020 blijven we aandacht vragen voor voldoende compensatie.
- c. Gemeenten, gebiedsteams en Dienst werken samen met andere gemeenten en zorgaanbieders aan innovatie en vernieuwing in het product Huishoudelijke Hulp.
- d. Bij de inkoop van de hulpmiddelen voor 1 januari 2020 is gebruik gemaakt van externe deskundigheid om te komen tot goede kwaliteit en een reële prijs.

Ontwikkeling 3: Er is onvoldoende verbinding tussen voorliggend veld (0e en 1e lijn) en vangnet (2e-lijn)

Er is op dit moment onvoldoende zicht op alle initiatieven en mogelijkheden in de 1^e en 2^e lijn in de verschillende gemeenten, waardoor we overlap en hiaten niet vast kunnen stellen. Met een compleet overzicht van initiatieven binnen de verschillende Noordwest-gemeenten kan beter op elkaars mogelijkheden en krachten worden ingespeeld en wordt overlap voorkomen, zo ook tijdens subsidiëring van maatschappelijke initiatieven of inkooptrajecten van 2^e-lijnszorg. Daarnaast kunnen we ook regisseren en overzien waar hiaten en verbetermogelijkheden zijn.

Historie

N.v.t.

Juridische gevolgen/fatale termijnen/handhaving

Gemeenteraden hebben tot 15 juni de tijd om te reageren.

Belang voor toerisme/samenleving/economie

Met de decentralisaties in het Sociaal Domein heeft de gemeente er een groot aantal nieuwe taken bij gekregen. Het gaat hierbij om de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet. Samen met de Dienst creëren we zo passend mogelijke voorzieningen voor de inwoners van Terschelling.

Financiële/personele/organisatorische gevolgen

De begroting van de Dienst vormt een groot deel van het totale Sociaal Domein. De gemeenten maken zelf echter ook kosten voor het Sociaal Domein. Zo financieren gemeenten onder andere:

- Gebiedsteams (mensen en middelen).
- Veilig Thuis
- Dorpshuizen en verenigingen
- Peuterspeelzalen
- Educatie (b.v. leerlingenvervoer)

De volgende regelingen zijn onderdeel van de begroting van de Centrumgemeente Leeuwarden en komen alleen in geval van tekorten terug in de gemeentelijke begroting:

- Beschermd wonen
- Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang

De budgettaire verschillen ten opzichte van de herziene begroting 2019 van de Dienst zijn op onderdelen als volgt:

<i>Onderdeel</i>	<i>Conceptbegroting 2020</i>	<i>Raming herziene begroting Dienst 2019</i>	<i>Vershil</i>	
			<i>+ = voordeel</i>	<i>- =nadeel</i>
Programma Werk, Participatie en Inkomen	365.977	335.805		-30.172
Programma Armoedebestrijding	79.199	81.319	+2.120	
Programma WMO en Jeugdwet	1.466.924	1.362.642		-104.282
Apparaatslasten (bedrijfsvoering)	423.244	419.690		-3.554
<i>Totaal</i>	<i>2.335.344</i>	<i>2.199.457</i>		<i>-135.888</i>

De lastenstijging ten opzichte van de herziene begroting 2019 is € 135.888. De genoemde bedragen zullen via de Kadernota 2019 worden verwerkt in de gemeentelijke begroting 2020. De bedragen in deze begroting zullen één op één aansluiten met de grote bedragen van de Dienst.

Wanneer er blijkt dat de raming gedurende het jaar 2020 alsnog te laag of te hoog is ingezet, kunnen deze bedragen middels begrotingswijzigingen worden aangepast. De gemeente wordt hiervan op de hoogte gebracht middels kwartaalrapportages van de Dienst.

Risico's

De voornaamste financiële risico's met betrekking tot de begroting van de Dienst Noardwest Fryslân, waar gemeenten op dit moment mee kunnen worden geconfronteerd zijn:

Algemeen

Voor alle programma's in de herziene begroting geldt dat sprake is van zogenaamde openeindregelingen. Meer aanvragen dan begroot leidt dan tot overschrijding van de kosten. De kans op afwijkingen is het grootst binnen de programmaonderdelen Inkomen, Wmo en Jeugd.

Wmo

- Het aantal actieve voorzieningen van Januari 2019 is als uitgangspunt opgenomen bij het opstellen van de begroting 2020
- Het kabinet is van plan met ingang van 2020 een eenvoudig eigen bijdrage abonnementstarief van € 17,50 per vier weken te introduceren, voor huishoudens die gebruikmaken van Wmo voorzieningen. De eigen bijdragen worden daardoor niet langer afhankelijk van gebruik, inkomen, vermogen en huishoudsamenstelling. Het abonnementstarief kan een aanzuigende werking hebben, zo stelt de VNG.
- AMvB reële prijs Wmo: Deze AMvB stelt dat wij voor Wmo voorzieningen een reëel tarief moeten stellen (goede verhouding tussen tarief en kwaliteit). Door deze AmvB hebben wijzigingen in bijvoorbeeld de cao Verpleeg- & verzorgingshuizen & Thuiszorg (VVT) mogelijk een rechtsstreeks effect op de tarieven Huishoudelijke Hulp van gemeenten.

Jeugd (risico zeer hoog)

Voor de budgettering van de lasten '(Hoog-)specialistische Jeugdhulp' zijn de (voorlopig) gerealiseerde kosten per voorziening over geheel 2018 uitgangspunt van de berekening voor 2020. Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om in 2019 verdere grip op de kosten voor jeugdzorg te krijgen. De Dienst heeft hierin een rol van monitoring, signalering en advisering. De besluitvorming aangaande de inkoop- en financieringssystematiek ligt bij de gemeenten.

Communicatie/interactiviteit

De Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid wordt na de raadsvergadering geïnformeerd over de zienswijze van de raad.

Advies van de raadscommissie

Ter inzage liggende stukken

1. aanbiedingsbrief Algemeen Bestuur Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid Noardwest Fryslân
2. concept begroting 2019 Dienst Sociale Zaken en Werk Noardwest Fryslân

Datum behandeling in B&W + ondertekening

Terschelling, 7 mei 2018

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Terschelling,

H.M. de Jong,
secretaris/directeur

J.B. Wassink,
burgemeester